

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของการค้าพืชผลทางการเกษตรของเผ่าลาฮู่ในภาคเหนือ

สภาพทั่วไปของการค้าพืชผลทางการเกษตรของเผ่าลาฮู่อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งซื้อขาย การซื้อขายพืชผลอาจทำกันในหมู่บ้านบนเขาหรือที่ตลาดพื้นราบก็ได้ สำหรับหมู่บ้านที่ไม่มีถนนนั้นมักจะพบว่ามีการซื้อขายพืชผลเข้าไปที่ตลาดรับซื้อกับเกษตรกรชาวลาฮู่โดยตรง ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีถนนนั้นโดยมากเกษตรกรลาฮู่จะนำพืชผลของตนไปขายที่ตลาดพื้นราบ

2. การกำหนดราคา อาจพูดได้ว่าเกษตรกรลาฮู่อยู่ในสภาพเป็น "ผู้รับราคา" (Price-taker) มากกว่า "ผู้กำหนดราคา" (Price-maker) เนื่องจากในการซื้อขายทุกครั้งพ่อค้าเป็นผู้พิจารณาคุณภาพของพืชผลแต่ฝ่ายเดียวแล้วกำหนดราคา พวกลาฮู่มีอำนาจต่อรองน้อยหรือไม่สามารถต่อรองได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่พวกเขาเป็นลูกหนี้ของพ่อค้าเหล่านั้น

3. เงื่อนไขในการซื้อขาย การซื้อขายทุกครั้งมักจะทำกันในรูปเงินสด คือผู้ซื้อขายทันทีในวันที่ตกลงซื้อขายกัน ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายแต่พ่อค้าบางรายอาจสร้างข้อมุกมัดให้พวกเกษตรกรลาฮู่ทางอ้อมโดยวิธีให้ยืมเงินหรือข่าวสารไปไซก่อนเก็บเกี่ยวทั้งนี้เพื่อหวังที่จะให้พวกลาฮู่ต้องขายให้กับเขาเท่านั้นของตนเองเดียว นอกจากนี้พวกพ่อค้าอาจใช้หัวหน้าหมู่บ้านเป็นตัวแทนรวบรวมพืชผลจากลูกบ้านให้ตนโดยให้ผลตอบแทนในรูปเงินสด เช่นหัวหน้าหมู่บ้านจะได้รับผลตอบแทน 2-3 บาทต่อพืชผล 1 ปีบที่รวบรวมได้จากลูกบ้าน

4. การขนส่งพืชผล สำหรับหมู่บ้านที่มีถนนพวกพอคาคาที่มารับซื้อในหมู่บ้านจะนำยานพาหนะ เช่น รถยนต์ 4 ล้อ หรือเกวียนขนพืชผลกลับไปพื้นราบ ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีถนนพวกลาฮูจำเป็นต้องแบกพืชผลของตนจากหมู่บ้านถึงถนนใหญ่แล้วตอรถ 4 ล้อไปถึงตลาดพื้นราบ และในการขนส่งพืชผลโดยมากนิยมใช้กระสอบป่อ

5. หน่วยวัดในการซื้อขาย เกษตรกรลาฮูนิยมขายพืชผลบางชนิด เช่น ละคร หุ่น งา และอื่น ๆ เป็นปี๊บ คือตวงพืชผลโดยใช้ปี๊บน้ำมันก๊าดเพราะเห็นว่า เป็นวิธีที่ยุติธรรมกว่า เนื่องจากปัญหาการโกงน้ำหนักจะไม่เกิดขึ้นได้ซึ่งตรงกันข้ามกับการใช้เครื่องชั่ง ปัญหาได้เปรียบเสียเปรียบ อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ใช้เครื่องชั่งไม้โคมาตรฐาน และสำหรับเครื่องชั่งบางชนิดโดยเฉพาะเครื่องชั่งที่คึกหน้าหนักเป็นลอนคั้นพวกเกษตรกรลาฮูจำนวนมากยังใช้ไม่เป็น อย่างไรก็ตามสำหรับพืชผลหลายชนิดเช่น กาแฟและถั่วแดงพวกลาฮูยังชั่งขายเป็นกิโลกรัม

6. ผู้รับซื้อพืชผล ผู้ที่มารับซื้อพืชผลในหมู่บ้านมักจะเป็นพวกพอคาคาคนไทยพื้นเมืองหรือจีนฮ้อซึ่งเป็นพอคาคายส่งจากตลาดตำบล อำเภอ หรือจังหวัด และจำนวนผู้ที่มารับซื้อในหมู่บ้านแต่ละแห่งมีน้อย ส่วนโรงงานแปรรูปที่ไปรับซื้อพืชผลยังมีหมู่บ้านลาฮูปรากฏว่ามีเพียงรายเดียว คือบริษัท ชาระมิงค์แห่ง เชียงใหม่ซึ่งไปตั้งโรงงานบนเขาใกล้กับหมู่บ้านของลาฮูแล้วรับซื้อโอบาและเมล็ดกาแฟจากชาวเขามาป้อนโรงงาน ผู้ซื้อในตลาดพื้นราบที่พวกลาฮูนำพืชผลไปขายนั้นส่วนใหญ่เป็นร้านค้ารับซื้อผลิตผลทางเกษตรซึ่งเจ้าของมักจะเป็นจีนฮ้อหรือจีนอื่น ๆ และมีส่วนน้อยเป็นคนไทย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ได้เสนอไว้ภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

1. ภาวะการผลิตและหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิต
2. หน้าที่ทางการตลาดที่เกษตรกรลาฮูได้ปฏิบัติ
3. ผู้รับซื้อพืชผลจากเกษตรกรลาฮู
4. ราคาพืชผลที่เกษตรกรลาฮูได้รับ
5. ต้นทุนด้านการตลาด

ภาวะการผลิตและหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิต

ก. พืชเงินที่สำคัญ

พืชเงินที่สำคัญที่สุดสำหรับเผ่าลาฮูใน 3 จังหวัดที่เฝ้าทำการสำรวจพบว่ามี 4 ชนิดด้วยกัน คือ กาแฟ ละหุ่ง ถั่วแดง และงา ซึ่งพืช 3 ชนิดแรกโดยเฉพาะกาแฟและถั่วแดงเป็นที่ทดแทนดิน แต่จำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรลาฮูที่ทำไร้กาแฟ ละหุ่ง และถั่วแดงมีน้อยเมื่อเทียบกับงาดังที่เห็นได้จากตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าจำนวนหมู่บ้านเกษตรกรลาฮูที่ปลูกกาแฟมีร้อยละ 11.77 จำนวนหมู่บ้านที่ปลูกละหุ่งมีร้อยละ 5.88 จำนวนหมู่บ้านที่ปลูกถั่วแดงมีร้อยละ 5.88 และจำนวนหมู่บ้านที่ปลูกงามีร้อยละ 94.12 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดที่เฝ้าทำการสำรวจ

ตารางที่ 2 จำนวนหมู่บ้านและจำนวนเกษตรกรลาฮูที่ผลิตพืชแต่ละชนิด¹

เกษตรกร	กาแฟ	ละหุ่ง	ถั่วแดง	งา
	จำนวน			
หมู่บ้าน	2	1	1	16
ครัวเรือน	31	13	7	194
	ร้อยละของจำนวนทั้งหมด			
หมู่บ้าน	11.77	5.88	5.88	94.12
ครัวเรือน	14.29	5.99	3.23	89.40

¹ ตารางทุกตารางได้สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแบบสำรวจที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จำนวนครัวเรือนที่ปลูกกาแฟมีร้อยละ 14.29 จำนวนครัวเรือนที่ปลูกละหุ่งมีร้อยละ 5.99
จำนวนครัวเรือนที่ปลูกถั่วแดงมีร้อยละ 3.23 และจำนวนครัวเรือนที่ปลูกงา มีร้อยละ 89.40 ของ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ไต่ทำการสำรวจ

แสดงว่าจำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนที่ปลูกงามีมากเป็นหลายเท่าตัวของจำนวน
หมู่บ้านและครัวเรือนที่ปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ที่พบว่าเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาเหตุหลายประการดังต่อไปนี้

1. กาแฟและถั่วแดง เป็นพืชทดแทนดินซึ่งเป็นพืชที่ใหม่สำหรับชาวเขาเผ่าลาฮู จึงทำ
ให้เกิดปัญหาทางด้านการผลิตและการตลาด เช่นเมล็ดพันธุ์หายาก ชาติที่คืนที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูก
ขาดความรู้ความชำนาญด้านการบำรุงรักษาตลอดจนการป้องกันโรคพืช ซึ่งทำให้ได้รับผลผลิตต่ำ
ประกอบกับหลังเก็บเกี่ยวราคาที่ได้รับไม่เป็นที่พอใจปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นก็อาจเนื่องจากไม่
ได้รับการดูแลแนะนำเอาใจใส่อย่างเพียงพอจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในค่านนี้จึงการส่งเสริม
ให้พวกเขาปลูกพืชดังกล่าวไม่ได้ก้าวหน้าไปตามที่ควรในอดีตที่ผ่านมา แต่สำหรับกาแฟนั้นผู้วิจัยได้
สังเกตเห็นว่าเกษตรกรลาฮูจำนวนมากมีความสนใจที่จะทำโรกาแฟมากกว่าเดิม เนื่องจากมีสิ่งจูงใจ
ทางค่านราคากาแฟที่สูงขึ้นอย่างกระทันหันเมื่อปี 2519 เนื่องจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศ
บราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่ของโลก เลยทำให้ปริมาณกาแฟในตลาดโลกลดลงกระทันหัน ส่วน
ถั่วแดงนั้นยังคงเป็นพืชทดแทนที่พวกเขาส่วนใหญ่รู้จักกันน้อย

2. ละหุ่ง เป็นพืชเงินที่พวกเขารู้จักกันน้อยยกเว้นในจังหวัดตาก พวกเขาอยู่ในท้องถิ่น
อื่น ๆ ไม่พบว่าเคยมีรายได้จากละหุ่งเลย แม้แต่พวกเขาในจังหวัดตากก็ยังไม่พบว่ามีการ
กระตือรือร้นที่จะทำโรละหุ่งกันอย่างจริงจังเพราะการเก็บเกี่ยวผลละหุ่งนั้นใช้เวลาและแรงงาน
มากพอสมควร

3. ในการสำรวจครั้งนี้ไม่พบว่ามียางงานใดได้สนับสนุนและส่งเสริมให้พวกเขาปลูกงา สาเหตุอาจเนื่องจากชาวเขาคงทำอะไรเล่นลอยในการปลูกงา แต่กลับปรากฏว่าเป็นพืชชนิดที่ได้รับความสนใจจากพวกเขาอย่างแพร่หลายในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย เพราะปลูกง่ายขายง่าย และได้ราคาที่น่าพอใจ สิ่งที่น่าสังเกตคือพวกเขาส่วนใหญ่ทำไร่ทำนาเป็นพวกที่คอยพดงมาอยู่ในพื้นราบจึงอาจเป็นไปได้ว่าดินฟ้าอากาศในพื้นที่ราบดังกล่าวไม่เหมาะสมสำหรับทำไร่ดินแคบเหมาะจะสมสำหรับงา จึงได้นิยมปลูกงากันเพื่อทดแทนดิน

ข. ประสบการณ์ในการผลิต

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าจำนวนเกษตรกรที่ปลูกงาแซมแล้วเป็นเวลา 1-3 ปี มีร้อยละ 9.68 จำนวนผู้ที่ปลูกมาแล้ว 4-6 ปีมีร้อยละ 51.61 จำนวนผู้ที่ปลูกมาแล้ว 7-9 ปีมีร้อยละ 3.23 จำนวนผู้ที่ปลูกมาแล้ว 10-15 ปีมีร้อยละ 22.58 และจำนวนผู้ที่ปลูกมาแล้วมากกว่า 15 ปีมีร้อยละ 12.90 ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกงาแซมทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

เกษตรกรที่ปลูกแซมมาแล้ว 1-3 ปีมีร้อยละ 30.77 ผู้ที่ปลูกมาแล้ว 4-6 ปีมีร้อยละ 61.54 และผู้ที่ปลูกมาแล้ว 10-15 ปีมีร้อยละ 7.69 ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกแซมทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

เกษตรกรที่ปลูกถั่วแดงมาแล้ว 1-3 ปีมีร้อยละ 42.86 ผู้ที่ปลูกมาแล้ว 4-6 ปีมีร้อยละ 42.86 และผู้ที่ปลูกมาแล้ว 7-9 ปีมีร้อยละ 14.29 ของเกษตรกรที่ปลูกถั่วแดงทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

เกษตรกรที่ปลูกงาแล้ว 1-3 ปีมีร้อยละ 31.96 ผู้ที่ปลูกมาแล้ว 4-6 ปีมีร้อยละ 31.44 ผู้ที่ปลูกมาแล้ว 7-9 ปีมีร้อยละ 16.50 ผู้ที่ปลูกมาแล้ว 10-15 ปีมีร้อยละ 18.04 และผู้ที่ปลูกมาแล้วมากกว่า 15 ปีมีร้อยละ 2.06 ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกงาทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

แสดงว่าสำหรับพืชแต่ละชนิดเกษตรกรส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปลูกมาแล้วไม่เกิน 6 ปี ดังนั้นจากกล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางด้าน การตลาดสำหรับพืชแต่ละชนิดก็คงไม่เกิน 6 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ไม่มากพอที่จะสะสมความรู้ความชำนาญด้านการตลาดได้เท่าที่ควร

ตารางที่ 3 การแจกแจงความถี่ของระยะเวลาที่ไปปลูกพืชแต่ละชนิดมาแล้ว

พืช	จำนวนปีที่ปลูกมาแล้ว					รวม
	1-3	4-6	7-9	10-15	> 15	
	ครัวเรือน					
ถั่วแระ	3	16	1	7	4	31
ละหุ่ง	4	8	-	1	-	13
ถั่วแดง	3	3	1	-	-	7
งา	62	61	32	35	4	194
รวม	72	88	34	43	8	245
	ร้อยละ					
ถั่วแระ	9.68	51.61	3.23	22.58	12.90	100.00
ละหุ่ง	30.77	61.54	-	7.69	-	100.00
ถั่วแดง	42.86	42.86	14.29	-	-	100.01
งา	31.96	31.44	16.50	18.04	2.06	100.00
รวม	29.39	35.92	13.88	17.55	3.27	100.01

ค. ชนิดและขนาดของเนื้อที่เพาะปลูก

ไร่กาแพ ไร่ละหุ่ง และไร่ถั่วแดงของพวกลาฮูที่ไต่ทำการสำรวจครั้งนี้ปรากฏว่าเป็น "ไร่ถาวร" (Permanent Farm) คือใช้พื้นที่แปลงเดิมปลูกติดต่อกันทุกปีโดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งแล้วหาแปลงใหม่มาทำการเพาะปลูกแบบไร่เลื่อนลอย เว้นแต่กรณีที่ต้องการขยายการผลิต

สำหรับไร่ของพวกลาฮูทุกหมู่บ้านที่ไต่ทำการสำรวจ ยกเว้นหมู่บ้านวังคิน อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ เป็น "ไร่เลื่อนลอย" (Swidden) ทุกแปลง สิ่งที่น่าสนใจก็คือพวกลาฮูในหมู่บ้านวังคินซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกั้นนี้มีบางรายไต่ทำไร่ที่พื้นราบคือริมฝั่งแม่น้ำสายนี้โดยใช้พื้นที่แปลงเดิมทำการปลูกงาคัดต่อกันเป็นทุกปีเป็นเวลาหลายปีแล้วปรากฏว่าโดยปกติ เว้นแต่ปีที่แม่น้ำล้นฝั่งซึ่งทำให้ต้นงาถูกน้ำท่วมตายหมด แต่สำหรับพื้นที่ประเภทนี้นับไต่ว่ามีน้อยในจังหวัดภาคเหนือ

เมื่อสอบถามถึงขนาดของเนื้อที่เพาะปลูกว่ามีกี่ไร่หรือในกรณีเป็นพืชยืนต้นมีจำนวนต้นเท่าไร เกษตรกรลาฮูไม่มีรายใดสามารถตอบได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เนื่องจากไม่เคยทำการวัดเนื้อที่เพาะปลูกหรือทำการนับหรือบันทึกจำนวนพืชยืนต้นในไร่ของตน การที่เป็นเช่นนี้ย่อมแสดงถึงการไม่รู้หนังสือของชาวเขาเผ่านี้ อีกทั้งขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดการไร่นา

ฆ. หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิต

จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า การตัดสินใจว่าจะปลูกหรือไม่ปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งในปีการเพาะปลูกปีใดหนึ่งนั้น พวกลาฮูทุกรายอาศัยราคาปีที่ผ่านมา คือการพึงจากคนในหมู่บ้านหรือพ่อค้าพื้นราบหรือเจ้าหน้าที่ราชการหรือบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับความน่าจะเป็นของราคาในปีที่จะเพาะปลูกว่าจะต่ำจะสูงหรือเท่าเดิม ถ้าปีที่ผ่านมาได้ราคาดีและเท่าที่ไต่กินไต่พึงจากบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวพอจะมั่นใจได้ว่าปีที่จะเพาะปลูกหรือปีถัด ๆ ไปราคาคงจะสูงหรือไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา ก็จะตัดสินใจเพาะปลูก

ง. ผลผลิตเพื่อขาย

จากการสำรวจครั้งนี้พบว่าเกษตรกรลาอยู่ยังไม่ทราบจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกของตนเองอย่างแน่นอน เนื่องจากไม่นิยมทำการวัดพื้นที่อย่างถูกต้อง จึงยากที่จะคำนวณผลผลิตต่อไร่ได้อย่างถูกต้อง แต่สำหรับผลผลิตเพื่อขาย¹ (Marketable Surplus) คอคริวเรือนั้นพอจะทราบได้ไม่ยาก และพบว่าการกระจายของผลผลิตเพื่อขายคอคริวเรือนของงา และกาแฟมีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ถั่วแดงและละหุ่งตามลำดับ จำนวนคอคริวเรือนส่วนใหญ่ได้ผลผลิตเพื่อขายสำหรับงาไม่เกิน 30 ปี๊บ สำหรับกาแฟไม่เกิน 10 กิโลกรัม สำหรับถั่วแดงไม่เกิน 100 กิโลกรัม และสำหรับละหุ่งไม่เกิน 10 ปี๊บ ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4 ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าจำนวนคอคริวเรือนที่ได้ผลผลิตต่ำมีมาก

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าจำนวนคอคริวเรือนของเกษตรกรลาอยู่ทำไร้กาแฟที่ได้ผลผลิตไม่เกิน 10 กิโลกรัมต่อคอคริวเรือนมีร้อยละ 35.48 จำนวนคอคริวเรือนที่ได้ไม่เกิน 40 กิโลกรัมมีร้อยละ 64.51 และจำนวนคอคริวเรือนที่ได้มากกว่า 60 กิโลกรัมมีร้อยละ 32.26 ของจำนวนคอคริวเรือนที่ทำไร้กาแฟทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

ส่วนละหุ่งจำนวนคอคริวเรือนที่ได้ไม่เกิน 10 ปี๊บมีร้อยละ 46.15 และจำนวนคอคริวเรือนที่ได้ 31-40 ปี๊บมีร้อยละ 15.39 ของจำนวนคอคริวเรือนที่ทำไร้ละหุ่งทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

ส่วนถั่วแดงจำนวนคอคริวเรือนที่ได้ 50-100 กิโลกรัมมีร้อยละ 42.86 และจำนวนคอคริวเรือนที่ได้ 501-600 กิโลกรัมมีร้อยละ 14.29 ของจำนวนคอคริวเรือนทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

¹ ผลผลิตเพื่อขายหมายถึงได้หักออกเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้สำหรับใช้ปลูกในการเพาะปลูกครั้งต่อไป รวมทั้งจำนวนพืชที่ขายเสีย

ส่วนงานจำนวนครัวเรือนที่ได้ไม่เกิน 10 ปีมีร้อยละ 23.83 จำนวนครัวเรือนที่ได้ 11-20 ปีมีร้อยละ 26.43 จำนวนครัวเรือนที่ได้ 21-30 ปีมีร้อยละ 25.91 และจำนวนครัวเรือนที่ได้ 61-70 ปีมีร้อยละ 2.59 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ

ตารางที่ 4 การแจกแจงความถี่ของผลผลิตเพื่อขายสำหรับพืชแต่ละชนิด¹

ผลผลิตต่อ ครัวเรือน	กาแฟ		ปี	ละหุ่ง	
	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
≤ 10	11	35.48	≤ 10	6	46.15
11-20	2	6.45	11-20	3	23.08
21-30	5	16.13	21-30	2	15.39
31-40	2	6.45	31-40	2	15.39
41-50	1	3.23			
51-60	-	-			
> 60	10	32.26			
รวม	31	100.00		13	100.01

¹ ตารางนี้ต่อเนื่องในหน้าถัดไป

สาเหตุที่กระจายผลผลิตต่อครัวเรือนสูงและจำนวนครัวเรือนที่ได้ผลผลิตต่ำมีมากนั้น อาจเนื่องจากอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

1. สภาพสุขภาพร่างกายของสมาชิกในครัวเรือน ถ้าสมาชิกในครัวเรือนมีโรคภัยไข้เจ็บ บ่อย ๆ และจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ของฤดูเพาะปลูกหรือเก็บเกี่ยวไปในการหยุดพักนอนอยู่บ้าน เพื่อรักษาโรครักษาตัวหรือเดินทางไปหาหมอหาโรงพยาบาลในหัวเมือง จำเป็นต้องใช้เมล็ดพันธุ์และ เนื้อที่เพาะปลูกน้อยลงตามสภาพแรงงานและเวลาจะอำนวย จึงอาจทำให้ผลผลิตตกต่ำสำหรับปีเพาะปลูกนั้น ๆ เว้นแต่มีเงินมีทองพอที่จะจ้างแรงงานนอกครัวเรือนมาช่วยในการทำไร่ ยิ่งถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ในครัวเรือนใดเป็นผู้ที่สูบฝิ่นแล้ว ยากที่จะได้ผลผลิตสูง เพราะอาจใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสูบฝิ่นหรือแสวงหาฝิ่นมาสูบ

ตารางที่ 4 การแจกแจงความถี่ของผลผลิตเพื่อขายสำหรับพืชแต่ละชนิด (ต่อ)

ผลผลิตต่อ ครัวเรือน	ถั่วแดง		งา		
	ครัวเรือนที่ปลูก	ร้อยละ	ครัวเรือน	ครัวเรือนที่ปลูก	
กิโลกรัม	จำนวน	ร้อยละ	ปี๊บ	จำนวน	ร้อยละ
50-100	3	42.86	≤ 10	46	23.83
101-200	2	28.57	11-20	51	26.43
201-300	-	-	21-30	50	25.91
301-400	-	-	31-40	19	9.85
401-500	1	14.29	41-50	13	6.74
501-600	1	14.29	51-60	9	4.66
			61-70	5	2.59
รวม	7	100.01		193	100.01

2. การเปลี่ยนแปลงทางจำนวนและอายุของสมาชิกในครัวเรือน ครัวเรือนใดจะได้ผลผลิตสูงหรือค่าน้ำเงินอาจมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มหรือลดของสมาชิกในครัวเรือน การที่สามีหรือภรรยาตายหรือบุตรหลานที่โตพอที่จะช่วยพ่อแม่ทำอะไรทำนาได้ตายหรือถูกส่งเข้าโรงเรียนหรือแต่งงานแล้วแยกออกไปอยู่ต่างหาก หรือสมาชิกส่วนใหญ่ในครัวเรือนแก่ชราจนเป็นเหตุที่ทำให้แรงงานในครัวเรือนลดลง ตรงกันข้ามถ้าบุตรหลานที่โตพอกันเป็นหนุ่มเป็นสาว¹ ไม่ได้เข้าโรงเรียนและยังอยู่กับพ่อแม่มีจำนวนมากหรือมีลูกเขยมาอยู่ด้วย² หรือสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นนายจ้างงานใหม่ แรงงานอาจเพิ่มขึ้นก็ได้ ดังนั้นผลผลิตย่อมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสภาพปริมาณแรงงานของครัวเรือนได้สำหรับเวลา

3. การขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูก ปัญหาทางด้านการขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูกนั้นอาจจะมีรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับชาวเขาทุกเผ่าในภาคเหนือของประเทศไทย ไม่ว่าจะตั้งอยู่บนเขาหรืออพยพลงมาตั้งหมู่บ้านอยู่ในที่ราบแล้ว ส่วนผู้ที่ตั้งอยู่บนเขาประสบปัญหาขาดแคลนที่ทำกินเนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้น³ นอกจากนี้พื้นที่บางแห่งบนเขายังจะถูกกรมป่าไม้เวนคืนเพื่อปลูกป่าด้วย ส่วนพวกที่ลงมาอยู่ในที่ราบแล้วนั้นก็กล่าวในบทที่ 1 แล้วว่ามีปัญหา เพราะไม่มีเงินทองเพียงพอที่จะซื้อที่ดินจากคนไทยพื้นเมืองผู้มักเสนอขายในราคาที่สูง

¹ โดยทั่วไปเวลาอายุถือว่าเด็กชายหรือหญิงที่ครบ 10-13 ขวบแล้วนั้นถึงเกณฑ์อายุที่จะช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่นาได้แล้ว

² ตามประเพณีของลาฮู่ที่ยังถือกันอยู่ ฝ่ายชายต้องตอบแทนพ่อแม่ฝ่ายหญิงด้วยแรงงาน จึงมักจะย้ายเข้าไปอยู่บ้านของฝ่ายหญิงแล้วช่วยทำอะไรประมาณ 2-3 ปี

³ กรมประชาสงเคราะห์, "นโยบายและวิธีดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา," (กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสงเคราะห์, 2519) หน้า 2.

4. การขาดความรู้ในการทำเกษตรแบบสมัยใหม่ อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้
ผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากพบว่าพวกเขายังไม่รู้จักใช้ปุ๋ยหรือยาฆ่าแมลง เป็นจำนวนมาก

จ. การทำสัญญาการผลิต

จากการวิจัยครั้งนี้ไม่พบปรากฏว่ามีเกษตรกรรายครัวเรือนใดเคยทำสัญญาการผลิตกับใคร
เหตุผลก็คือไม่เข้าใจและไม่รู้จักเรื่องทำสัญญากังกล่าว แต่พบว่ามีบางสิ่งที่น่าสนใจเนื่องจากคล้ายคลึง
กับการทำสัญญา คือเมื่อถูกเก็บเกี่ยวใกล้เข้ามา โดยเฉพาะงา มีพ่อค้าบางรายติดต่อให้เกษตรกรราย
คู่มีข้าวสารหรือเงินทองโดยมีเงื่อนไขว่าต้องให้พื้นที่ในรูปงาหรือชายงาบางส่วนให้กับเจ้าหน้าที่
เก็บเกี่ยว

หน้าที่ทางการตลาดที่เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ปฏิบัติ

ก. การเก็บรักษาพืชผลก่อนขาย

เกษตรกรลาฮู่ที่สำรวจมาทุกรายทำการเตรียมพืชผลดังต่อไปนี้

1. กาแฟ เกษตรกรเก็บผลกาแฟคอนดูแลงซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือน
เมษายน ใช้เวลาประมาณ 4 เดือน เก็บผลกาแฟวันละประมาณ 1-2 ปูน เสร็จแล้วเทกระจายบน
ลานตากเพื่อตากแดดประมาณ 10-15 วัน ให้ผลกาแฟแห้งสนิทแล้วก็นำไปกะเทาะเปลือกโดยวิธีใส่
ครกกระเบื้องตำ เสร็จแล้วทำความสะอาดโดยใส่กระดิ่งไม้เปลือกและเมล็ดเสียออกให้หมด เสร็จ
แล้วเอากระสอบปอหรือถุงกระดาษมาใส่เมล็ดกาแฟและชั่งน้ำหนักดู หลังจากนั้นเมล็ดกาแฟก็อยู่ใน
สภาพที่จะนำออกไปขายได้

2. ละหุ่ง เกษตรกรลาฮู่เก็บเกี่ยวผลละหุ่งคอนดูแลง เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึง
เดือนเมษายน การเก็บผลละหุ่งจะเลือกเก็บเฉพาะผลที่แห้งสนิท เสร็จแล้วนำมากะเทาะเปลือกโดย
เทลงบนเสื่อลำแพนแล้วใช้ซี่ไม้ไผ่หรือไม้รวกเคาะหรือใช้มือแกะเมล็ดออกทีละผล เสร็จแล้วนำไป
ทำความสะอาดโดยใช้กระดิ่งไม้สิ่งเจือปนออก หลังจากนั้นนำไปใส่กระสอบชั่งน้ำหนัก เสร็จแล้ว
เก็บไว้บนบ้านรอขาย

3. ถั่วแดง เก็บเกี่ยวเดือนเมษายน การเก็บเกี่ยวใช้มือจับลำต้นแล้วดึงตอนออกจากพื้นดิน แล้วนำไปกองไว้บนเสื่อสำแพนเพื่อตากแดดให้แห้งสนิทประมาณ 2-3 วัน แล้วใช้วิธีที่ไม่ใช่เคาะเบา ๆ ให้เมล็ดถั่วแดงกระเด็นออกมาจนหมด แล้วนำไปทำความสะอาดโดยใช้วิธีเดียวกับเมล็ดกาแฟและละหุ่ง แล้วใส่กระสอบซึ่งน้ำหนักไว้เพื่อขาย

4. งา เกษตรกรเก็บเกี่ยวเมล็ดงาในเดือนสิงหาคม การเก็บเกี่ยวใช้มีดตัดต้นงาให้โคนขนาดกำมือ แล้วเอาเชือกผูกรวมกันเป็นมัด แล้วนำมาฟิงคอกไม้หรือฟิงอาศัยกันเองเพื่อตากแดดให้แห้งประมาณ 3-5 วัน แล้วจะนำเอาที่ละมัดมาเคาะเมล็ดกลงไปในกระบุง แล้วใช้ตะแกรงร่อนทำความสะอาด แล้วนำไปตากแดดอีก 1-2 วันโดยเทกระจายลงบนเสื่อสำแพนหรือลานตาก จากนั้นก็นำเก็บใส่กระสอบป่อแล้วซึ่งน้ำหนักอยู่แล้วพร้อมที่จะขาย

หลังจากได้ตระเตรียมพืชผลทั้ง 4 ชนิดที่ได้อธิบายมาในข้างบนเรียบร้อยแล้วจะถูกนำไปบรรจุในภาชนะที่บ่อด่าง ๆ เช่น กระสอบป่อ ถุงปุ๋ย ถุงแฉ่ง ถุงเกลือ หรือถุงชนิดอื่น ๆ ที่พวกเขาจัดทำขึ้นใช้เอง แล้วนำไปเก็บไว้บนลาน เมื่อสอบถามถึงความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับพืชผลในการเก็บรักษา เช่น น้ำหนักลด น้ำเสีย ขึ้นรา สัตว์หรือแมลงกินเป็นต้น ไม่ปรากฏว่ามีแม่ค้ารายเดียวที่สามารถตอบได้อย่างแน่ใจว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นมากนักเลยสักนิด เนื่องจากไม่ได้มีการสังเกตหรือตรวจสอบกันอย่างจริงจัง อาจเป็นได้ว่าพืชที่ได้ทำการศึกษาทั้ง 4 ชนิดล้วนแต่เป็นพืชชนิดแห้งซึ่งเก็บไค้นานไม่เสียหาย เว้นแต่อาจมีน้ำหนักลดลงจากเค็มบ้าง เล็กน้อยหลังเก็บเกี่ยวถ้ายังแห้งไม่สนิทจริง

ข. การจัดแบ่งชั้นคุณภาพของพืชผล

จากการทำสำรวจครั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีเกษตรกรรายใดจัดแบ่งชั้นคุณภาพของพืชผลตามหลักมาตรฐานสากลของพืชผลทางการศึกษา กล่าวคือมีการจัดแบ่งชั้นคุณภาพอยู่บ้างแต่ก็ทำตามความต้องการของตลาดท้องถิ่นที่มีความแตกต่างมากจากหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่งชั้นของสากล และสำหรับพืชทั้ง 4 ชนิดที่ได้สำรวจมานี้มีหลักเกณฑ์ทางการจัดคุณภาพว่าเมล็ดต้องสวย แห้งสนิท สะอาดหรือ

มีสิ่งเจือปนน้อย ดังนั้นหลังจากได้ทำการเตรียมพืชผลตั้งที่ใดกล่าวมาในข้อ ก ขางบนแล้วจะแยกพืชผลที่เมล็ดสวย แห้งสนิท และมีสิ่งเจือปนน้อยบรรจุในกระสอบไว้ต่างหากจากพืชผลที่เมล็ดไม่สวย หรือยังไม่แห้งสนิท หรือมีสิ่งเจือปนมาก เพื่อที่จะขายในราคาที่แตกต่างกันไป

ค. วิธีการสืบราคาพืชผลก่อนขาย

เกษตรกรรลสืบราคาพืชผลโดยวิธีเดินทางไปสอบถามโดยตนเองที่ตลาดพื้นราบหลัง เก็บเกี่ยว สอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจากตลาดพื้นราบ และจากพ่อค้าที่มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านตั้งที่เห็นได้จากตารางที่ 5

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าจำนวนคร้วเรือนของเกษตรกรลสืบราคาทำไร้กาแพ้ที่เดินทางไปสอบถามราคาภาแพ้โดยตนเองที่ตลาดพื้นราบมีร้อยละ 6.45 จำนวนคร้วเรือนที่สอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจากตลาดพื้นราบมีร้อยละ 29.03 และจำนวนคร้วเรือนที่สอบถามจากพ่อค้าที่มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านมีร้อยละ 64.52 ของจำนวนคร้วเรือนทั้งหมดที่ทำไร้กาแพ้ที่ได้สำรวจมา

สำหรับละหู่ จำนวนคร้วเรือนที่เดินทางไปสอบถามราคาโดยตนเองที่ตลาดพื้นราบมีร้อยละ 7.69 จำนวนคร้วเรือนที่สอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจากตลาดพื้นราบมีร้อยละ 84.62 และจำนวนเกษตรกรที่สอบถามจากพ่อค้าที่มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านมีร้อยละ 7.69 ของจำนวนคร้วเรือนทั้งหมดที่ทำไร้ละหู่ที่ได้สำรวจมา

สำหรับถั่วแดง จำนวนคร้วเรือนที่เดินทางไปสอบถามราคาโดยตนเองที่ตลาดพื้นราบมีร้อยละ 14.29 และจำนวนคร้วเรือนที่สอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจากตลาดพื้นราบมีร้อยละ 85.71 ของจำนวนคร้วเรือนทั้งหมดที่ปลูกถั่วแดงที่ได้สำรวจมา

สำหรับงานนั้น จำนวนครัวเรือนที่เดินทางไปสอบถามราคาโดยตนเองที่ตลาดพื้นราบมี ร้อยละ 10.88 จำนวนครัวเรือนที่สอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจากตลาดพื้นราบมีร้อยละ 25.91 และจำนวนครัวเรือนที่สอบถามจากพ่อค้าที่มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านมีร้อยละ 63.21 ของจำนวน ครัวเรือนทั้งหมดที่ปลูกงาที่ได้ทำการสำรวจ

ตารางที่ 5 จำนวนของเกษตรกรรายแปลงตามวิธีการสืบราคาพืชผลแต่ละชนิด

พืช	เดินทางไป สอบถามโดย ตนเอง ที่ตลาดพื้นราบ	สอบถามจาก คนในหมู่บ้าน ที่กลับจาก ตลาดพื้นราบ	สอบถามจาก พ่อค้าที่มา รับซื้อพืชผล ยังหมู่บ้าน	รวม
กาแฟ	2	9	20	31
ละหุ่ง	1	11	1	13
ถั่วแดง	1	6	—	7
งา	21	50	122	193 ¹
รวม	25	76	143	244
		ร้อยละ		
กาแฟ	6.45	29.03	64.52	100.00
ละหุ่ง	7.69	84.62	7.69	100.00
ถั่วแดง	14.29	85.71	—	100.00
งา	10.88	25.91	63.21	100.00
รวม	10.25	31.15	58.61	100.01

¹ ไม่รวมผู้ชายพืชเขียว 1 ราย

แสดงว่าจำนวนครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ขายกาแฟและงาใช้วิธีสอบถามราคาจากพ่อค้าที่มารับซื้อ
พืชผลยังหมู่บ้าน สาเหตุอาจเนื่องจากจำนวนครัวเรือนส่วนใหญ่ขายพืชทั้งสองชนิดนี้ในหมู่บ้านซึ่ง
แสดงว่ามีความเชื่อถือและยินยอมในราคาที่พ่อค้าบอกกล่าว

สำหรับละหุ่งและถั่วแระนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีสอบถามจากคนในหมู่บ้านที่กลับจาก
พนมเปญ สาเหตุอาจเนื่องจากจำนวนเกษตรกรส่วนใหญ่ได้ขายพืชทั้งสองชนิดที่ตลาดพนมเปญ
ฉะนั้นผู้ที่ให้ข้อมูลโค้คที่สุดจะต้องเป็นผู้ที่กลับจากตลาดพนมเปญดังกล่าว

สังเกตได้ว่าในการสำรวจครั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีเกษตรกรลาอูรายใดรับฟังข่าวสารคามราคา
จากวิทยุ หรือทราบจากการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือจากเจ้าหน้าที่ทางราชการเลย สาเหตุอาจเนื่อง
จากฟังภาษาไทยได้ไม่ชัดหรืออ่านหนังสือไทยไม่ออกก็ได้

๕. การขนส่งพืชผลไปตลาดพนมเปญ

วิธีการขนส่งรวมทั้งชนิดของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งพืชผลไปขายที่ตลาดพนมเปญนั้น
เห็นได้จากตารางที่ 6 และ 7

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าที่ตั้งของหมู่บ้านเกษตรกรลาอูห่างจากถนนใหญ่ในพื้นที่
ประมาณ 10-12 กิโลเมตรโดยเฉลี่ย มี 8 หมู่บ้านที่ไซแบก 10 หมู่บ้านที่ไซเกวียน 12 หมู่บ้าน
ที่ไซรดยนต์ 4 ลอ 3 หมู่บ้านที่ไซ 6 ลอ และ 3 หมู่บ้านที่ไซเรอียนต์

แสดงว่าจำนวนหมู่บ้านที่มีการใช้ 4 ลอ มีมากที่สุด รองลงมาได้แก่เกวียนและแบก
ตามลำดับ

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรลาอูที่ขายกาแฟและละหุ่ง
ทุกครัวเรือนใช้วิธีแบกพืชผลจากหมู่บ้านของตนถึงปากทางถนนใหญ่แล้วต่อรถ 4 ลอไปยังตลาด
พนมเปญ

ตารางที่ 6 ระยะทางจากถนนใหญ่เข้าถึงหมู่บ้านเกษตรกรรมและชนิดของยานพาหนะที่เกษตรกร
ในแต่ละหมู่บ้านใช้ในการขนส่งพืชผล

หมู่บ้าน	ห่างจาก ถนนใหญ่	แบก	เกวียน	4 ล้อ	6 ล้อ	เรือยนต์	รวม
ส้มป่อย	1 ก.ม. ¹	X		X	X		3
ห้วยตาด	7	X		X			2
วังคิน	12					X	1
ไล่ป่าใคร	10		X	X			2
ห้วยพักไผ่	19		X	X			2
คนป่าบ่อ	5	X					1
ห้วยม่วงนอก	15		X	X			2
ห้วยม่วงใน	17		X	X			2
ห้วยซังสี	8	X	X				2
ห้วยปากวาย	7	X	X	X			3
ห้วยเคือ	8		X	X	X		3
โป่งจอก	10	X	X	X			3
ป่าหมื่นใน	4	X	X	X	X		4
สันตนก	8			X		X	2
ผาไต	24					X	1
จะพ้อ	14		X	X			2
หนองเก่า	3	X					1
รวม		8	10	12	3	3	36
ร้อยละ		22.22	27.78	33.33	8.33	8.33	99.99

¹ เป็นตัวเลขประมาณ

สำหรับงาน จำนวนครัวเรือนที่ใช้วิธีแยกจากหมู่บ้านถึงปากทางถนนใหญ่แล้วทอด 4 ล้อ ไปยังตลาดพื้นราบมีร้อยละ 42.11 จำนวนครัวเรือนที่ใช้รถ 4 ล้อชนจากหมู่บ้านไปถึงปากทางถนนใหญ่ แล้วถ่ายของไปทอด 4 ล้อคันอื่นมีร้อยละ 21.05 จำนวนครัวเรือนที่ใช้ 4 ล้อคันเดียวตลอดไปถึงปลายทางมีร้อยละ 7.02 และจำนวนครัวเรือนที่ใช้เกวียนตลอดถึงปลายทางมีเพียง 1.75 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ขนนำไปขายตลาดพื้นราบ แสดงว่าจำนวนครัวเรือนที่ใช้วิธีแรกมีมากที่สุด

ง. การชำระเงินจากผู้ซื้อ

เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ได้รับเงินค่าพืชผลจากผู้ซื้อโดยวิธีต่าง ๆ ดังที่เห็นได้จากตารางที่ 8

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู่ได้รับเงินจากผู้ซื้อพืชผล 3 วิธีด้วยกันคือ

1. ใ้รับทั้งหมดเป็นเงินสดจากผู้ซื้อในวันที่ขายพืชไป คิดเป็นร้อยละ 95.83
2. ใ้รับเงินสดเป็นบางส่วนในวันที่ขายพืชและส่วนที่เหลือผู้ซื้อจะมาจ่ายทีหลัง เนื่องจากในวันซื้อขายบางครั้งผู้ซื้อไม่ให้นำเงินสดติดตัวมาเพียงพอ จำนวนครัวเรือนที่ใ้รับการชำระเงินโดยวิธีนี้มีเพียงร้อยละ 0.93 ซึ่งนับใ้ความน้อย
3. เกษตรกรผู้ขายต้องไปรับเงินทั้งหมดที่สำนักงานของผู้ซื้อในตลาดพื้นราบ เนื่องจากการเดินทางไปซื้อพืชผลยังหมู่บ้านบางแห่งมีความปลอดภัยไม่พอที่จะนำเงินสดเป็นจำนวนมากติดตัวไป เพราะโจรผู้ร้ายชุม เลยผู้ซื้อบางรายไม่กล้านำเงินสดติดตัวไปยังหมู่บ้านบางแห่ง จำนวนครัวเรือนที่ใ้รับการชำระเงินในรูปแบบนี้มีร้อยละ 3.24

แสดงว่าเกษตรกรลาฮู่นิยมขายพืชโดยให้พ่อค้าจ่ายเงินสดทันทีในวันที่มีการซื้อขาย สาเหตุอาจเนื่องจากเกษตรกรลาฮู่ส่วนใหญ่ขาดเงินสดในมือสำหรับไปใช้จ่ายเมื่อมีความจำเป็น

หรืออาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความไว้วางใจกับผู้ซื้อในการขายเป็นเงินเชื่อก็ได้ จึงไม่ปรากฏว่ามีการณ์ยอมขายเป็นเงินเชื่อ

ตารางที่ 8 จำนวนของเกษตรกรลาอยู่ที่ได้รับการชำระเงินโดยวิธีต่าง ๆ จากผู้ซื้อพืชผล

วิธีได้รับเงิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ได้รับทั้งหมดเป็นเงินสดในวันขายพืชผล	207	95.83
ได้รับเงินสดเป็นบางส่วนในวันขายพืชผล	2	0.93
ต้องไปรับทั้งหมดที่สำนักงานของผู้ซื้อในพื้นที่	7 ₁	3.24
รวม	216	100.00

¹ ขาดไปหนึ่งคนเนื่องจากไม่ได้รวมผู้ที่ขายพืชเขียวหมก

จ. การขาย

1. แหล่งขายพืชผล เกษตรกรลาอยู่มีการขายพืชผลทั้งในหมู่บ้านและตลาดพื้นราบดังที่เห็นได้จากตารางที่ 9 และ 10

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่าสำหรับเมล็ดกาแฟจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรลาอยู่ที่ยังขายเพียงในหมู่บ้านของตนเท่านั้นมีร้อยละ 67.74 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำโรกาแพที่ใดทำการสำรวจ ส่วนจำนวนครัวเรือนที่เหลือคือร้อยละ 32.26 นำพืชชนิดนี้ไปขายที่ตลาดพื้นราบเท่านั้น

ส่วนละหุ่ง จำนวนครัวเรือนที่ขายเพียงในหมู่บ้านของตนเท่านั้นมีร้อยละ 15.39 จำนวนครัวเรือนที่ขายทั้งในหมู่บ้านและตลาดพื้นราบมีร้อยละ 30.77 และจำนวนครัวเรือนที่ขายเพียงที่ตลาดพื้นราบเท่านั้นมีร้อยละ 53.85 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำโรละหุ่งที่ใดสำรวจมา

ส่วนถั่วแดง จำนวนครัวเรือนที่ได้ทำการสำรวจทุกรายนำถั่วแดงไปขายเพียงที่ตลาด
พนมราชเทานัน

ตารางที่ ๑ จำนวนของเกษตรกรรายแบ่งตามแหล่งขายพืชผล

พืช	ขายเพียงในหมู่บ้าน ของตนเทานัน	ขายทั้งในหมู่บ้าน ของตนและพนมราช	ขายเพียงที่ตลาด พนมราชเทานัน	รวม
กาแฟ	21	—	10	31
ละหุ่ง	2	4	7	13
ถั่วแดง	—	—	7	7 ¹
งา	136	6	51	193
รวม	159	10	75	244
		ร้อยละ		
กาแฟ	67.74	—	32.26	100.00
ละหุ่ง	15.39	30.77	53.85	100.01
ถั่วแดง	—	—	100.00	100.00
งา	70.47	3.11	26.43	100.01
รวม	65.16	4.10	30.74	100.00

¹ ขาดไป 1 คนเนื่องจากไม่ได้นับผู้ที่ขายผลผลิตทั้งหมดของตนในรูปแบบ "พืชเขียว"

ส่วนงาน จำนวนครัวเรือนที่ขายเพียงในหมู่บ้านเท่านั้นมีร้อยละ 70.47 จำนวนครัวเรือนที่ขายทั้งในหมู่บ้านและตลาดพื้นราบมีร้อยละ 3.11 และจำนวนครัวเรือนที่ขายเพียงที่ตลาดพื้นราบเท่านั้นมีร้อยละ 26.43 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำโรงที่ใดทำการสำรวจ

แสดงว่าสำหรับกาแฟและงา เกษตรกรลาชส่วนใหญ่ขายในหมู่บ้านของตนเท่านั้น สำหรับละหุ่งส่วนใหญ่ขายเพียงที่ตลาดพื้นราบเท่านั้น และสำหรับถั่วแดงทุกครัวเรือนที่ใดสำรวจมาขายเพียงที่ตลาดพื้นราบเท่านั้น การที่พบว่าเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาเหตุบางประการดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านลาชที่ใดสำรวจมานั้นส่วนใหญ่มี 4 ลอ หรือเวียนเช่าออกได้ในฤดูเก็บเกี่ยว อีกทั้งมีปริมาณผลผลิตรวมทั้งหมู่บ้านเพียงพอที่จะนำยานพาหนะเข้าไปจึงมีพ่อค้าพื้นราบนิยมเข้าไปรับซื้อถึงหมู่บ้าน
2. เนื่องจากหมู่บ้านห้วยตาด ซึ่งเป็นหมู่บ้านทำโรงกาแฟแห่งหนึ่งที่ใดทำการสำรวจมานั้น ปรากฏว่าตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานแปรรูปแห่งหนึ่ง และทางโรงงานได้รับซื้อเมล็ดกาแฟทั้งหมดของหมู่บ้าน จึงไม่มีความจำเป็นต้องไปขายที่ตลาดพื้นราบ
3. หลังจากการเก็บเกี่ยว เกษตรกรลาชบางรายอาจมีความจำเป็นต้องใช้เงินด่วน จึงไม่สามารถรอพ่อค้าจากพื้นราบมารับซื้อ หรือไม่ก็ตั้งหมู่บ้านอาจอยู่ที่แหล่งทุรกันดารเกินไปจนยานพาหนะของพ่อค้าเขาไม่ถึงเลยพ่อค้าไม่มา ฉะนั้นบางครั้งจำเป็นต้องนำพืชผลของตนไปขายที่ตลาดพื้นราบด้วย

¹ บริษัทธาระมิงค์ จำกัด (ตั้งโรงงานใบชาอยู่ที่เทือกเขาคอยเชียงควา ใกล้กับที่ตั้งนิคมชาวเขา อำเภอเชียงควา จังหวัดเชียงใหม่)

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าครัวเรือนของเกษตรกรลาอยู่ทุกครัวเรือนที่ชายกาแฟและ
ละหุ่งที่ตลาดพนมเปญชายที่ตลาดตัวจังหวัด ส่วนถั่วแดงทุกครัวเรือนชายที่ตลาดตัวอำเภอ ส่วนงา
จำนวนครัวเรือนส่วนใหญ่คือร้อยละ 78.95 ชายที่ตลาดตัวอำเภอ ที่เหลือคือร้อยละ 21.05 ชายที่
ตลาดตัวจังหวัด

การที่เกษตรกรลาอยู่นิยมชายที่ระดับตลาดใดตลาดหนึ่งในพื้นที่นั้น อาจเนื่องจากเหตุผล
บางประการหรือหลายประการรวมกันดังต่อไปนี้

1. พอค้าจากระดับตลาดอื่น ๆ ไม่มารับซื้อหรือไม่มีพอค้ามารับซื้อเลย

ตารางที่ 10 จำนวนของเกษตรกรลาที่นำพืชผลไปขายที่ตลาดแต่ละแห่งในพื้นที่

พืช	ตลาดตำบล	ตลาดตัวอำเภอ	ตลาดตัวจังหวัด	รวม
ครัวเรือน				
กาแฟ	—	—	10	10
ละหุ่ง	—	—	11	11
ถั่วแดง	—	7	—	7
งา	—	45	12	57
	รวม	52	33	85
ร้อยละ				
กาแฟ	—	—	100.00	100.00
ละหุ่ง	—	—	100.00	100.00
ถั่วแดง	—	100.00	—	100.00
งา	—	78.95	21.05	100.00
	รวม	61.18	38.82	100.00

2. มียานพาหนะที่ติดต่อไปมาระหว่างหมู่บ้านลาฮูกับระดับตลาคั้น ๆ ในพื้นราบสะดวก รวดเร็วหรือไม่

3. ระดับตลาคั้น ๆ ในพื้นราบเป็นแหล่งติดต่อกับราชการหรือทำธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ เช่น ไปโรงพยาบาล หรือไปหาหมอเป็นต้น หรือไม่

2. เวลาที่ชายพืชผลหลังเก็บเกี่ยว เกษตรกรลาฮูชายพืชผลในเวลาที่แตกต่างกันดังที่ เห็นได้จากตารางที่ 11

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรลาฮูที่ชายกาแฟไปภายใน 7 วันหลังเก็บเกี่ยวมีร้อยละ 70.97 จำนวนครัวเรือนที่ชายภายใน 8-14 วันมีร้อยละ 6.45 จำนวน ครัวเรือนที่ชายภายใน 15-30 วันมีร้อยละ 19.36 และจำนวนครัวเรือนที่ชายหลัง 30 วันมีร้อยละ 3.23 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำไร่กาแฟที่ไต่ทำการสำรวจ

ส่วนละหู่ จำนวนครัวเรือนที่ชายภายใน 7 วันหลังเก็บเกี่ยวมีร้อยละ 38.46 จำนวน ครัวเรือนที่ชายภายใน 8-14 วันมีร้อยละ 53.85 และจำนวนครัวเรือนที่ชายภายใน 15-30 วันมี ร้อยละ 7.69 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำไร่ละหู่ที่ไต่ทำการสำรวจ

ส่วนถั่วแดง จำนวนครัวเรือนที่ชายภายใน 7 วันหลังเก็บเกี่ยวมีร้อยละ 85.71 และ จำนวนครัวเรือนที่ชายไปภายใน 15-30 วันมีร้อยละ 14.29

ส่วนงา จำนวนครัวเรือนที่ชายไปภายใน 7 วันมีร้อยละ 65.80 จำนวนครัวเรือนที่ชาย ภายใน 8-14 วันมีร้อยละ 22.28 จำนวนครัวเรือนที่ชายไปภายใน 15-30 วันมีร้อยละ 11.40 และจำนวนครัวเรือนที่ชายไปหลัง 30 วันมีร้อยละ 0.52 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทำไร่ที่ ไต่ทำการสำรวจ

แสดงว่าสำหรับกาแฟ ถั่วแดง และงา จำนวนครีวเรื้อนที่ขายภายใน 7 วันหลังเก็บเกี่ยวมีมากที่สุด ส่วนละหุ่งจำนวนครีวเรื้อนที่ขายภายใน 8-14 วันหลังเก็บเกี่ยวมีมากที่สุด การที่พบว่า เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรส่วนใหญ่จำเป็นต้องรีบขายพืชผลของตนเนื่องจากต้องการเงินสดเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว
2. เกษตรกรบางรายจำเป็นต้องส่งมอบพืชผลให้กับเจ้าหนี้เพื่อเป็นการใช้หนี้ข้าวสารหรือเงินทองที่กู้ยืมมาก่อนเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 11 การแจกแจงเวลาขายพืชผลแต่ละชนิดของเกษตรกรลาอู

พืช	ระยะเวลาที่ขาย (วัน)				รวม
	< 8	8-14	15-30	> 30	
ครีวเรื้อน					
กาแฟ	22	2	6	1	31
ละหุ่ง	5	7	1	-	13
ถั่วแดง	6	-	1	-	7
งา	127	43	22	1	193
รวม	160	52	30	2	244
ร้อยละ					
กาแฟ	70.97	6.45	19.36	3.23	100.01
ละหุ่ง	38.46	53.85	7.69	-	100.00
ถั่วแดง	85.71	-	14.29	-	100.00
งา	65.80	22.28	11.40	0.52	100.00
รวม	65.57	21.31	12.30	0.82	100.00

3. พืชที่ขายเขียว จากการสำรวจครั้งนี้พบว่าพืชที่เกษตรกรตลาดขายเขียวมีเพียงงาชนิดเดียวซึ่งมีรายละเอียดดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 12 และ 13

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านที่ขายพืชเขียวมีเพียง 4 แห่งจาก 17 แห่ง ที่โคทำการสำรวจ คิดเป็นร้อยละ 23.53 มีเพียง 11 ครัวเรือนจากจำนวน 194 ครัวเรือนที่ทำโรงทั้งหมดที่โคสำรวจ คิดเป็นร้อยละ 5.67 ซึ่งแสดงว่าการขายพืชโดยวิธีนี้มีน้อย

ตารางที่ 12 จำนวนของเกษตรกรตลาดที่ขายและไม่ขายพืชเขียว จากแต่ละหมู่บ้านที่มีการขายพืชเขียว

หมู่บ้าน	ขายพืชเขียว	ไม่ขายพืชเขียว	รวม
ครัวเรือน			
คนป่าบอ	4	4	8
ห้วยม่วงโน	1	10	11
ห้วยซังสี	2	6	8
ห้วยปากาย	4	12	16
รวม	11	32	43
ร้อยละ			
คนป่าบอ	50.00	50.00	100.00
ห้วยม่วงโน	9.09	90.91	100.00
ห้วยซังสี	25.00	75.00	100.00
ห้วยปากาย	25.00	75.00	100.00
รวม	25.58	74.42	100.00

หมู่บ้านตมามีจำนวนครัวเรือนที่ขายพืชเขียวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวน ครัวเรือนที่ทำไร่ทำนาที่ไต่ทำการสำรวจ รองลงมาได้แก่หมู่บ้านห้วยขี้สีและห้วยปากยาคคิดเป็นร้อยละ 25 สำหรับแต่ละหมู่บ้าน

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรรายขายพืชเขียวในราคา 50 บาท, 60 บาท และ 70 บาทต่อปีบ จำนวนครัวเรือนที่ขายในระดั้บราคา 50 บาทมีร้อยละ 45.46 ในระดั้บ 60 บาท มีร้อยละ 36.36 และในระดั้บ 70 บาทมีร้อยละ 18.18

แสดงว่าเกษตรกรรายที่ขายพืชเขียวในราคาต่ำมีมากที่สุดซึ่งอาจหมายถึงว่าพวกเขามีปัญหา การเงินค่อนข้างมากตอนระยะแรกก่อนเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 13 ราคาขายพืชเขียวและจำนวนเกษตรกรรายที่ขายในแต่ละราคา

ราคา	ผู้ขายพืชเขียว	
บาท/ปีบ	ครัวเรือน	ร้อยละ
50	5	45.46
60	4	36.36
70	<u>2</u>	<u>18.18</u>
รวม	11	100.00

การที่ระดับราคาขายพืชเขียวจะสูงหรือต่ำนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของพืชผลโดยตรง แล้ว อาจยังขึ้นอยู่กับช่วงระยะเวลาทำการซื้อขายซึ่งนับจากวันเริ่มเก็บเกี่ยวจนถึงวันตกลง ราคา ถ้าช่วงระยะเวลาดังกล่าวยิ่งสั้น ราคาขายพืชเขียวยิ่งสูงขึ้น เนื่องจากความเสี่งต่าง ๆ เช่น ความไม่แน่นอนของปริมาณพืชผลที่จะได้รับในตอนเก็บเกี่ยวและในทางตรงกันข้ามหากช่วงระยะ เวลาดังกล่าวยาวนาน ราคาขายพืชเขียวจะยิ่งต่ำ เนื่องจากมีความเสี่งสูงกว่า

ฉ. ภาวะหนี้สินของเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู

เกษตรกรลาฮูมีการกู้ยืมเงินสดก่อนเก็บเกี่ยวเพื่อที่จะใช้จ่ายของใช้ของกินต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือและยารักษาโรคจากพื้นราบดังที่เห็นได้จากตารางที่ 14 ถึง 19

จากตารางที่ 14 จะเห็นว่า มีจำนวน 108 ครัวเรือนหรือร้อยละ 49.77 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 217 มีการกู้ยืมเงินสด ส่วนจำนวนครัวเรือนที่กู้ยืมไม่เกิน 1,000 บาท คอมีร้อยละ 69

ตารางที่ 14 การแจกแจงความถี่ของจำนวนเงินที่เกษตรกรลาฮูกู้ยืม

จำนวนเงิน	จำนวนผู้กู้ยืม	ร้อยละ
บาท	ครัวเรือน	ร้อยละ
≤ 1000	75	69
1001-2000	14	13
2001-3000	7	7
3001-4000	3	3
4001-5000	2	2
5001-6000	2	2
6001-7000	2	2
> 7000	<u>3</u>	<u>3</u>
รวม	108	101

จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 1001-2000 บาทต่อปีมีร้อยละ 13 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 2001-3000 มีร้อยละ 7 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 3001-4000 บาทมีร้อยละ 3 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 4001-5000 บาทมีร้อยละ 2 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 5001-6000 บาทมีร้อยละ 2 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 6001-7000 บาทมีร้อยละ 2 และจำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมเกิน 7,000 บาทมีร้อยละ 3 แสดงว่าจำนวนครัวเรือนส่วนใหญ่ถูกยืมในวงเงินที่ไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่าเกษตรกรลาอยู่เงินในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5-60 บาทต่อปี จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 5 ต่อปีมี 2.78 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 10 มีร้อยละ 6.48 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 12 มีร้อยละ 4.63 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 20 มีร้อยละ 6.48 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 25 มีร้อยละ 2.78 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 30 มีร้อยละ 3.70 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 50 มีร้อยละ 6.48 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมในอัตราร้อยละ 60 มีร้อยละ 0.93 และจำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมได้โดยไม่มี การคิดดอกเบี้ยมีร้อยละ 65.74

แสดงว่าจำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมเงินโดยไม่มี การคิดดอกเบี้ยมีมากที่สุด สาเหตุอาจเนื่องจากจำนวนเกษตรกรถูกยืมเงินส่วนใหญ่ถูกยืมจากญาติมิตรที่สนิทในหมู่บ้านของตน จึงไม่มี การคิดดอกเบี้ยก็ได้

จากตารางที่ 16 จะเห็นว่าจำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมเงิน 1-4 เดือน มีร้อยละ 26.85 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 5-8 เดือน มีร้อยละ 2.78 จำนวนครัวเรือนที่ถูกยืม 9-12 เดือน มีร้อยละ 5.56 และจำนวนครัวเรือนที่ถูกยืมเงินโดยไม่ได้กำหนดเวลาส่งคืนมีร้อยละ 64.82

แสดงว่าเกษตรกรลาอยู่ส่วนใหญ่ถูกยืมเงินโดยไม่มี การกำหนดเวลาส่งคืนอย่างแน่นอน กล่าวคือถูกยืมแบบกันเอง มีเมื่อไรก็ส่งคืนเมื่อนั้น การที่พบว่าเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ถูกยืมเงินจากญาติมิตรและคนสนิทก็ได้

ตารางที่ 15 อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้และจำนวนเกษตรกรรายที่กู้ยืมในแต่ละอัตรา

อัตราดอกเบี้ย	จำนวนผู้กู้ยืม	
ร้อยละต่อปี	ครัวเรือน	ร้อยละ
5	3	2.78
10	7	6.48
12	5	4.63
20	7	6.48
25	3	2.78
30	4	3.70
50	7	6.48
60	1	0.93
ไม่คิดดอกเบี้ย	<u>71</u>	<u>65.74</u>
รวม	108	100.00

จากตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรรายส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 92.59 ไม่มีการทำสัญญาในการกู้เงิน สาเหตุอาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินจากญาติมิตรซึ่งได้กล่าวมาแล้ว จึงไม่นิยมทำสัญญากัน

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรรายส่วนใหญ่คือร้อยละ 96.30 ไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีรายใดที่จำเป็นต้องวางหลักทรัพย์ในการกู้ยืมเงินด้วย

ตารางที่ 16 การแจกแจงความถี่ของระยะเวลาในการกู้ยืมเงิน

ระยะเวลาในการกู้ยืม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
เดือน	ครัวเรือน	ร้อยละ
1-4	29	26.85
5-8	3	2.78
9-12	6	5.56
ไม่มีกำหนด	<u>70</u>	<u>64.82</u>
รวม	108	100.01

ตารางที่ 17 จำนวนของเกษตรกรปราศจากหนี้เงินที่ทำสัญญาและไม่ทำสัญญา

สัญญา	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ทำสัญญา	8	7.41
ไม่ทำสัญญา	<u>100</u>	<u>92.59</u>
รวม	108	100.00

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่าชนิดของผู้กู้ยืมเงินมีคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ญาติ พ่อค้า จากพื้นราบ โรงงานแปรรูป และองค์การทางศาสนา จำนวนเกษตรกรที่กู้เงินจากคนในหมู่บ้านเดียวกันมีร้อยละ 32 จำนวนเกษตรกรที่กู้ยืมจากญาติมีร้อยละ 27 จำนวนเกษตรกรที่กู้เงินจาก

¹ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและอเมริกันแบปติสต์

พหุคูณรวมมีร้อยละ 29 จำนวนเกษตรกรที่กู้ยืมจากโรงงานแปรรูปมีร้อยละ 2 และจำนวนของผู้ที่กู้ยืมจากองค์การทางศาสนามีร้อยละ 11

ตารางที่ 18 จำนวนของเกษตรกรลาสดูกู้ยืมเงินที่ต้องมีและไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันหรือหลักทรัพย์ในการกู้ยืมเงิน

	มี	ไม่มี	รวม
	ครัวเรือน		
ผู้ค้ำประกัน	4	104	108
หลักทรัพย์	—	108	108
	ร้อยละ		
ผู้ค้ำประกัน	3.70	96.30	100.00
หลักทรัพย์	—	100.00	100.00

ตารางที่ 19 จำนวนของเกษตรกรลาสดูกู้ยืมเงินจากผู้ใหญ่แต่ละชนิด

ชนิดของผู้ใหญ่	จำนวนครัวเรือน (ผู้กู้ยืม)	ร้อยละ
คนในหมู่บ้านเดียวกัน	34	32
ญาติ	29	27
พหุคูณรวม	31	29
โรงงานแปรรูป	2	2
องค์การทางศาสนาคริสต์	<u>12</u>	<u>11</u>
รวม	108	101

แสดงว่าจำนวนเกษตรกรลาอยู่ได้เงินจากคนในหมู่บ้านเดียวกันมากที่สุด รองลงมาได้แก่
ผู้ถูกข่มขู่จากพ่อค้าคนราบและญาติ

ผู้รับข้อพิพาทจากเกษตรกรชาวเขาเผ่าลาฮู

ก. ผู้มารับข้อพิพาทยังหมู่บ้านเกษตรกรลาฮู

เพศ ชาย ๓ คน หญิง ๑ คน และจำนวนของผู้มารับข้อพิพาทยังหมู่บ้านของเกษตรกรลาฮูนั้น
จะเห็นได้จากตารางที่ 20 และ 21

จากตารางที่ 20 จะเห็นได้ว่ามีคนไทยพื้นเมือง เพศชายจากตลาดตำบลจำนวน 10 ราย
และจากตลาดอำเภอ 3 ราย ไปรับข้อพิพาทยังหมู่บ้านเกษตรกรลาฮู 8 แห่ง และ 3 แห่งตามลำดับ
รวม 11 แห่งด้วยกัน และในจำนวนหมู่บ้านนี้มีถึง 10 แห่งที่มีคนไทยพื้นเมืองไปรับข้อพิพาทเพียง
หนึ่งราย มีเพียงแห่งเดียวที่คนไทยพื้นเมืองไปรับข้อ (งา) ถึง 3 ราย

มีเงินขอเพศชายจากตลาดอำเภอเพียงรายเดียวที่ไปรับข้อ (งา) ยังหมู่บ้านเกษตรกร
ลาฮูถึง 8 แห่งด้วยกัน

มีโรงงานแปรรูปของคนจีนเพียงหนึ่งแห่งที่รับข้อ (เม็คกาเฟ) จากหมู่บ้านเกษตรกร
ลาฮู 1 แห่ง

มีไทยใหญ่เพศชาย 2 ราย และหญิง 1 ราย จากตลาดตำบลไปรับข้อ (งา) จาก
หมู่บ้านเกษตรกรลาฮู 2 แห่ง

มีคนไทยภาคกลาง เพศชาย 1 ราย และคนจีน เพศชาย 1 ราย จากตลาดตัวจังหวัด
ที่ไปรับข้อ (กาเฟและละหุง) จากหมู่บ้านเกษตรกรลาฮู 1 แห่ง

ตารางที่ 20 จำนวนของผู้ที่มารับขอพจนมัยหมบ้านลาฮูแบ่งตามเชื้อสายและที่อยู่

จำนวน: คน

หมบ้านลาฮู	คนไทยพนเมือง			จีนฮ้อ			อื่น ๆ			รวม	
	ท่า บล	อ่า เกอ	จั้ง หวัก	ท่า บล	อ่า เกอ	จั้ง หวัก	หมู่ บ้าน	ท่า บล	อ่า เกอ		จั้ง หวัก
สมบอย										2	2
หวยคาค							1				1
หวยพักไ	1										1
หวยเคอ	3				1						4
โปงจอก	1				1						2
โลปาโคร		1			1						2
หวยมวงนอก		1			1						2
หวยมวงใน					1						1
หวยซังสี่	1										1
หวยปากวย	1				1						2
ปหมันใน	1				1			1			3
สันตญ	1							3 2			3
ผาไต					1						1
จะพ้อ	1										1
หนองผ่า		1									1
	10	3			4		5	2		1	27
				8			1	3		2	

1 คนไทยภาคกลาง 1 คน จีน 1 คน 2 ไทยใหญ่ 3 ชาย 1 คน หญิง 1 คน

2 คนเดียวกันในหมบ้าน 5 โรงงาน 6 ไม่ได้ระบุเพศหมายถึงเพศชายทุกราย

มีผู้ไปรับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านแต่ละแห่งโดยเฉลี่ย 1.8 ราย¹

แสดงว่าผู้มารับซื้อพืชผลยังหมู่บ้านเกษตรกรรม มีคนไทยพื้นเมืองเพศชายจากตลาด
ตำบลเป็นส่วนใหญ่

มีทั้งหมด 7 หมู่บ้านที่อาจเรียกได้ว่ามีลักษณะโครงสร้างของตลาด (Market
Structure) แบบ "ผู้ซื้อผูกขาด" (Monopsony) เพราะมีผู้รับซื้อในแต่ละหมู่บ้าน ๆ ละราย
เดียวเท่านั้น ที่เหลืออีก 8 หมู่บ้านนั้นอาจเข้าลักษณะ "ผู้ซื้อจำนวนน้อยราย" (Pure Oligopsony)
เพราะมีจำนวนผู้รับซื้อในแต่ละหมู่บ้าน ๆ ละ 2-4 รายเท่านั้น

จากตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่าจำนวนเกษตรกรรมที่ขายกาแพให้กับพ่อค้าคนไทย
ภาคกลางมีร้อยละ 14.29 และจำนวนเกษตรกรรมที่ขายให้กับโรงงานแปรรูปมีร้อยละ 85.71 ของ
จำนวนเกษตรกรรมทั้งหมดที่ขายกาแพในหมู่บ้านที่โคสำรวจมา

ส่วนละหุ่ง จำนวนเกษตรกรรมที่ขายให้กับพ่อค้าคนไทยภาคกลางมีร้อยละ 66.67 และ
จำนวนผู้ที่ขายให้กับพ่อค้าจีนอื่น ๆ มีร้อยละ 33.33 ของจำนวนเกษตรกรรมทั้งหมดที่ขายละหุ่งใน
หมู่บ้านที่โคสำรวจมา

ส่วนงา จำนวนเกษตรกรรมที่ขายให้กับพ่อค้าคนไทยพื้นเมืองมีร้อยละ 60.72 จำนวนผู้ที่
ขายให้กับพ่อค้าจีนอื่นมี 35.71 และจำนวนผู้ที่ขายให้กับพ่อค้าไทยใหญ่มีร้อยละ 3.57 ของจำนวน
เกษตรกรรมทั้งหมดที่ขายงาในหมู่บ้านที่โคสำรวจมา

แสดงว่าเกษตรกรรมที่ขายกาแพให้กับโรงงานแปรรูป ขายละหุ่งให้กับพ่อค้าคนไทย
ภาคกลาง และขายงาให้กับพ่อค้าคนไทยพื้นเมืองมีจำนวนมากที่สุด

¹ จำนวนผู้ซื้อหารด้วยจำนวนหมู่บ้าน ($27/15 = 1.8$)

ในการชนพิฆเนศวรที่พื้นราบ พวกพ่อค้าอาจใช้รถ 4 ล้อ หรือเกวียน แล้วแต่สภาพทางเข้าออกของหมู่บ้านลาฮู ในฤดูฝนอาจใช้เกวียนและใช้รถ 4 ล้อในฤดูแล้ง

ข. พ่อค้าในตลาดพื้นราบที่รับซื้อพืชผลจากเกษตรกรลาฮู

เพศ เชื้อสาย ชนิด ที่อยู่ และจำนวนของพ่อค้าที่เกษตรกรลาฮูนำพืชผลไปขายให้มันจะเห็นได้จากตารางที่ 22

จากตารางที่ 22 จะเห็นว่าพ่อค้าในพื้นที่เกษตรกรลาฮูนำพืชผลไปขายให้มัน มีคนไทยพื้นเมืองเพศชายจากตลาดตัวอำเภอ 1 ราย จีนฮ่อเพศชายจากตลาดตัวอำเภอ 2 ราย จีนอื่น ๆ เพศชายจากตลาดตัวอำเภอ 1 รายและจากตลาดตัวจังหวัด 3 ราย และมีคนไทยภาคกลางเพศชายจากตลาดตัวจังหวัด 1 ราย

แสดงว่าพ่อค้าส่วนใหญ่ในตลาดพื้นราบที่เกษตรกรลาฮูนำพืชผลไปขายให้มันเป็นจีนฮ่อ รองลงมาได้แก่จีนอื่น ๆ

จำนวนหมู่บ้านที่อาจเข้าลักษณะโครงสร้างของตลาดแบบผู้ซื้อรายเคียวมี 8 แห่งและผู้ซื้อจำนวนน้อยรายมี 2 แห่ง

ค. การขายให้กับผู้ซื้อประจำและไม่ประจำ

จำนวนของเกษตรกรลาฮูที่ขายพืชผลให้กับผู้ซื้อประจำและไม่ประจำนั้นจะเห็นได้จากตารางที่ 23

จากตารางที่ 23 จะเห็นว่าเกษตรกรลาฮูทุกรายขายกาแฟ ละหุ่ง และถั่วแดงให้กับผู้ซื้อประจำ และส่วนใหญ่คือร้อยละ 99.00 ขายให้กับผู้ซื้อประจำ แสดงว่าเกษตรกรลาฮูนิยมขายพืชผลให้กับผู้ซื้อประจำ

ตารางที่ 22 จำนวนของพ่อค้าในพนรทที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายละ 5 ไร่ 14

หมู่บ้านลาฮู	คนไทยพื้นเมือง			จีนฮ่อ			อื่น ๆ			รวม
	ตำบลด	อำเภอภ	จังหวัดห	ตำบลด	อำเภอภ	จังหวัดห	ตำบลด	อำเภอภ	จังหวัดห	
สัมปอ									1	
หวยตาค									2	2
คนป่าบ									2	
หวยพักไ		1						1		1
โลป่าไคร					1					1
หวยมวงนอก					1					1
วังคิน					1					1
สันตาค					2					2
ผาไค					1					1
หนองผา									2	
									1	1
รวม		1			3			1	4	12

1 คนไทยภาคกลาง 1 คน จีน 1 คน 2 จีน 3 พ่อค้าที่รับซื้อจาก 5 หมู่บ้านเป็นคนเดียวกัน 4 ถ้าไม่ใครระบุเพศหมายถึงเพศชายทุกราย

ตารางที่ 23 จำนวนของเกษตรกรลาอยู่ที่ยายพิชผลให้กับผู้ซื้อประจำและไม่ประจำ

พืช	ผู้ซื้อประจำ	ผู้ซื้อไม่ประจำ	รวม
ครัวเรือนของเกษตรกร			
กาแฟ	31	—	31
ละหุ่ง	13	—	13
ถั่วแดง	7	—	7
งา	192	2	194
รอยละ			
กาแฟ	100	—	100
ละหุ่ง	100	—	100
ถั่วแดง	100	—	100
งา	99	1	100

ราคาพิชผลที่เกษตรกรชาวเขาเผ่าลาอยู่ได้รับ

ก. ราคาที่เกษตรกรลาอยู่ได้รับในหมู่บ้าน

ราคาพิชผลที่เกษตรกรลาอยู่ได้รับระดับหมู่บ้านมีความแตกต่างกันทั้งภายในและระหว่างหมู่บ้านดังที่เห็นได้จากตารางที่ 24

จากตารางที่ 24 จะเห็นว่าเกษตรกรลาอยู่ผู้ขายกาแฟที่ได้สำรวจมาทุกรายในหมู่บ้านห้วยศาลา ขายกาแฟในราคากิโลกรัมละ 50 บาท

ส่วนละหุ่ง ราคาในหมู่บ้านมี 3 ราคา คือ 50 บาท 55 บาท และ 60 บาทต่อบีบ

ส่วนงาน เกษตรกรลาอยู่ไ้ชายในระดั้บราคาต่าง ๆ 10 ระดั้บด้วยกันระหว่าง 80-125 บาทต่อปีบ หนุ้บ้านที่ชายในราคาเดี๋ยวมี่ 1 แห่ง ที่ชายใน 2 ราคา มี 1 แห่ง ที่ชายใน 3 ราคา มี 5 แห่ง ที่ชายใน 4 ราคา มี 4 แห่ง และที่ชายใน 5 ราคา มี 1 แห่ง

ตารางที่ 24 การกระจายของราคากาแฟ ละหุ้ และงาที่เกษตรกรลาอยู่ไ้รับในหนุ้บ้านสำหรับ 14 หนุ้บ้าน

จำนวน: ครัวเรือน

กาแฟ		ละหุ้		งา											รวม							
บาท	ค.ก	บาท	ค.ก	บาท	ห่วย	ห่วย	โล	ห่วย	ห่วย	ห่วย	ห่วย	ปู้	ฮัน	ฮัน		ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	
บาท	ค.ก	บาท	ค.ก	บาท	ห่วย	ห่วย	โล	ห่วย	ห่วย	ห่วย	ห่วย	ปู้	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	ฮัน	
50	18	50	1	80																		1
		55	1	86																		2
		60	4	90																		3
				96																		2
				100	6	3	3	4	6		2	13	2	4	6	14						63
				105	4				1			2		2								9
				110		2			4	8		1	5		1							21
				115			1			1												2
				120		10	10	2	1	2	1		2	1	1							30
				125				2														2
รวม		18	6	10	15	15	8	12	11	7	16	11	7	9	14	135						

¹ เฉพาะหนุ้บ้านที่มีเกษตรกรที่ชายพืชผลในหนุ้บ้านไม่ต่ำกว่า 5 ครัวเรือน

ราคาที่เกษตรกร "ส่วนใหญ่ได้รับ" (Modal Price) ของงามี 86 บาท 100 บาท 110 บาท และ 120 บาท จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับราคาแรกเป็น Modal Price มี 1 แห่ง สำหรับราคาที่สองมี 8 แห่ง สำหรับราคาที่สามมี 2 แห่ง และสำหรับราคาที่สี่มี 2 แห่ง

แสดงว่าการกระจายของราคากาแฟและละหุ่งต่ำกว่าการกระจายของราคาางา

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของราคางาที่เกษตรกรลาอยู่ได้รับในหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	หมู่บ้านที่ (j)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}_j)	ค่าแปรปรวน (S_j^2)
ห้วยพักไผ่	1	102.00	6.00
ห้วยเคือ	2	114.67	64.89
โป่งจอก	3	113.67	101.56
โลป่าไคร้	4	111.25	129.69
ห้วยม่วงนอก	5	105.42	39.41
ห้วยม่วงใน	6	112.27	15.29
ห้วยซังสี่	7	94.57	155.10
ห้วยปากกาย	8	101.25	7.81
ป่หมื่นใน	9	107.46	65.52
สันตาค	10	105.00	43.75
ผาไต	11	102.22	61.73
จะพือ	12	100.00	—
รวม		1,269.78	690.75

จากตารางที่ 25 คำนวนค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนของราคาในหมู่บ้านและความแปรปรวนของราคาเฉลี่ยในหมู่บ้านซึ่งเท่ากับความแปรปรวนของราคาระหว่างหมู่บ้านได้ดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนของราคาในหมู่บ้าน} = \mu_{S_j}^2 = 57.56$$

$$\text{ความแปรปรวนของราคาเฉลี่ยในหมู่บ้าน} = S_{\bar{x}_j}^2 = 35.29$$

แสดงว่าความแปรปรวนของราคาระหว่างหมู่บ้านน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนของราคาภายในหมู่บ้าน การที่พบว่าราคาภายในหมู่บ้านแตกต่างกันนั้นอาจเนื่องจากสาเหตุบางประการดังต่อไปนี้

1. คั้งที่เคยกล่าวมาแล้วเกษตรกรรายบางรายอาจจำเป็นต้องขายพืชผลของตนเนื่องจากประสบปัญหาการเงิน จึงไม่สามารถเก็บพืชผลรอขายในระยะที่ราคาสูง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวพืชผลแต่ละชนิดอาจแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรเนื่องจากสภาพแรงงานของครัวเรือน ตลอดจนสภาพการเจริญเติบโตของพืชแตกต่างกัน เช่นผู้ที่เก็บเกี่ยวที่หลังอาจจำเป็นต้องขายที่หลัง ซึ่งราคาที่มีอยู่ในขณะที่ขายอาจแตกต่างไปจากเดิม

3. เกษตรกรรายอาจขายพืชให้ผู้อื่นด้วยความพอใจของตนเอง ซึ่งเกิดจากการต่อรองกันกับผู้ซื้อ

4. คุณภาพของพืชผลอาจมีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรแต่ละราย

สาเหตุที่ราคาระหว่างหมู่บ้านมีความแตกต่างกันน้อยอาจเนื่องจากพวกเกษตรกรรายมีความรู้เกี่ยวกับราคาที่พ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้านอื่น ๆ เนื่องจากมีการเดินทางไปมาหาสู่กัน

¹ สูตรคำนวณที่ใช้จากภาคผนวก ก

ระหว่างหมู่บ้านของเผ่าเดียวกันเป็นประจำ ซึ่งความรู้ด้านราคาคงกล่าวเป็นตัวปรับราคากระหว่างหมู่บ้านก็ได้

จากตารางที่ 26 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรราคาจากหมู่บ้านสัมป่อยชายกาแฟในราคา กิโลกรัมละ 40 บาท 45 บาท และ 50 บาทที่ตลาดพื้นราบ ส่วนละหุ่งชายในระดับ 5 ราคาด้วยกัน ระหว่าง 50-65 บาทคอปีบ

ส่วนถั่วแดง เกษตรกรราคาจากหมู่บ้านวังคินชายในราคากิโลกรัมละ 4 บาท และ 5 บาท ส่วนงาเกษตรกรราคาจาก 5 หมู่บ้านชายในระดับราคา 8 ราคากระหว่าง 60-125 บาทคอปีบ และ Modal Price ของงาเป็น 100 บาท คอปีบสำหรับทุกหมู่บ้าน

แสดงว่าการกระจายของราคาถั่วแดง กาแฟ และละหุ่งมีค่ากว่าการกระจายของราคา

ต้นทุนด้านการตลาด

จากการสำรวจครั้งนี้ปรากฏว่าคาชณะ คาชนสงพิช¹ และค่าโดยสารเป็นค่าใช้จ่ายรายการใหญ่ในการปฏิบัติหน้าที่ทางการตลาดดังที่เห็นได้จากตารางที่ 27

จากตารางที่ 27 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรราคาจากหมู่บ้านสัมป่อยที่นำกาแฟไปขายที่ตลาดพื้นราบเสียคาชณะ 0.476 บาทคอกาแฟ 1 ปีบ และเสียคาชนสงกาแฟ 1.00 บาทคอปีบ รวมเป็นค่าใช้จ่ายกอนหักค่าโดยสาร 1.476 บาท คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.07 0.16 และ 0.23 ตามลำดับ ส่วนค่าโดยสารไปกลับเสียคนละ 10.00 บาท

¹ หมายถึงคาชนสงจากหมู่บ้านถึงตลาดพื้นราบ ส่วนคาชนสงจากไร่ถึงหมู่บ้านไม่มี เนื่องจากเกษตรกรใช้วิธีแบกพิชผลของตนกลับหมู่บ้านเอง

ตารางที่ 26 การกระจายของราคากาแฟ ละหุ่ง ถั่วแดง และงา ที่เกษตรกรลาชู้ได้รับในตลาด
พนมเปญ¹

จำนวน: คราวเรือน

กาแฟ		ละหุ่ง		ถั่วแดง		งา					รวม	
บาท ต่อ ก.ก	สม ป้อย	บาท ต่อ ปี้บ	สม ป้อย	บาท ต่อ ก.ก	วัง คิน	บาท ต่อ ปี้บ	ทวย คาค	วัง คิน	ต้น ป่า บ่อ	ผา ไต้		หนอง ผ่า
40	6	50	2	4	4	60	1					1
45	2	60	6	5	3	90	1					1
50	2	62	1			96	2			1		3
		63	1			100	3	6	8	4	8	29
		65	1			108	2					2
						110	3	1		2	6	12
						120		1				1
						125					2	2
รวม	10		11		7		12	8	8	7	16	51

¹ เฉพาะหมู่บ้านที่มีเกษตรกรที่ขายพืชผลในตลาดพนมเปญไม่ต่ำกว่า 5 ราย

ส่วนละหุ่งเสียค่าภานะ 0.556 บาทและค่าขนส่ง 0.833 บาทต่อปี้บ รวมเป็น
ค่าใช้จ่ายก่อนหักค่าโดยสาร 1.389 บาท คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.94, 1.41
และ 2.35 ตามลำดับ และเสียค่าโดยสารไปกลับคนละ 10.00 บาท

ส่วนถั่วแดง เกษตรกรลาชู้จากหมู่บ้านวังคินเสียค่าภานะ 0.476 บาทและค่าขนส่ง
2.143 บาทต่อปี้บ รวมเป็นค่าใช้จ่ายก่อนจะรวมค่าโดยสาร 2.619 บาท คิดเป็น

ตารางที่ 27 ค่าใช้จ่ายด้านการตลาดสำหรับพืชผลแต่ละชนิดที่นำไปขายที่ฟาร์ม¹

พืช	หมู่บ้าน	ราคาเฉลี่ย	ค่าภาระ หีบห่อ	ค่าขนส่ง พืช	ค่าใช้จ่าย	ค่าโดยสาร ไปกลับ
		ในตลาด ฟาร์ม			ก่อนรวม ค่าโดยสาร	
				บาท/ปีบ		บาท/คน
กาแฟ	สมป่อย	645.000	0.476	1.000	1.476	10.000
ละหุ่ง	สมป่อย	59.091	0.556	0.833	1.389	10.000
ถั่วแดง	วังคิน	66.435	0.476	2.143	2.619	18.000
งา	ห้วยตาด	99.000	0.444	4.667	5.111	14.000
	วังคิน	103.750	0.444	2.000	2.444	18.000
	คนป่าบอ	100.00	0.667	—	0.667	10.000
	ผาไต้	102.286	0.444	4.000	4.444	33.000
	หนองผ้ำ	106.875	0.677	—	0.667	10.000
					ร้อยละของราคาเฉลี่ย	
กาแฟ	สมป่อย	100.00	0.07	0.16	0.23	—
ละหุ่ง	สมป่อย	100.00	0.94	1.41	2.35	—
ถั่วแดง	วังคิน	100.00	0.72	3.23	3.94	—
งา	ห้วยตาด	100.00	0.45	4.71	5.16	—
	วังคิน	100.00	0.43	1.93	2.36	—
	คนป่าบอ	100.00	0.67	—	0.67	—
	ผาไต้	100.00	0.43	3.91	4.35	—
	หนองผ้ำ	100.00	0.62	—	0.62	—

¹ ๑ วิธีกำหนดจำนวนจากภาคผนวก ข

ร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.72 3.23 และ 3.94 ตามลำดับ และเสียค่าโดยสารไปกลับ
คนละ 18.00 บาท

ส่วน งา เกษตรกรลาธูจากหมู่บ้าน 5 แห่งมีค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านห้วยตาต เสียค่าภษณะ 0.444 บาทและค่าขนส่ง 4.667 บาทต่อปี
รวมเป็นค่าใช้จ่ายก่อนจะรวมค่าโดยสาร 5.111 คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.45
4.71 และ 5.16 ตามลำดับ และเสียค่าโดยสารไปกลับคนละ 14.00 บาท

2. หมู่บ้านวังกิน เสียค่าภษณะ 0.444 บาท และค่าขนส่ง 2.00 บาทต่อปี
รวมเป็นค่าใช้จ่ายก่อนรวมค่าโดยสารเท่ากับ 2.444 บาท คิดเป็นร้อยละของราคาขายเท่ากับ 0.43
1.93 และ 2.36 ตามลำดับ และเสียค่าโดยสารไปกลับคนละ 18 บาท

3. หมู่บ้านตาป่าอ เสียค่าภษณะ 0.667 บาท ไม่เสียค่าขนส่ง ซึ่งจะเท่ากับ
ค่าใช้จ่ายก่อนรวมค่าโดยสาร 0.667 บาท คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.67 และเสีย
ค่ารถไปกลับคนละ 10 บาท

4. หมู่บ้านเผาโต เสียค่าภษณะ 0.444 บาทและค่าขนส่ง 4.00 บาทต่อปี รวมเป็น
ค่าใช้จ่ายก่อนรวมค่าโดยสารเท่ากับ 4.444 คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.43 3.91
และ 4.35 ตามลำดับ และเสียค่าโดยสารไปกลับคนละ 33 บาท

5. หมู่บ้านหนองเผ่า เสียค่าภษณะ 0.667 บาทต่อปี ไม่เสียค่าขนส่ง ซึ่งจะเท่ากับ
ค่าใช้จ่ายก่อนรวมค่าโดยสาร 0.667 บาท คิดเป็นร้อยละของราคาขายจะเท่ากับ 0.62 และ
เสียค่าโดยสารคนละ 10 บาท

ไม่พบว่ามีค่าใช้จ่ายด้านค่าแรงงาน ค่าภษณี ค่าธรรมเนียม ค่าเช่า ค่าเก็บรักษา
ค่าประกันภัย ค่านายหน้าหรือค่าบริการอื่น ๆ แต่อย่างใด

แสดงว่าการที่ปริมาณพืชผลที่นำลงไปขายจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ส่วนค่าโดยสารต่อหน่วยจะ
 ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ค่าขนส่งต่อหน่วยจะสูงเมื่อปริมาณพืชผลลดลงเนื่องจากค่าขนส่งเป็นค่าใช้จ่าย
 แปรได้ (Variable Costs)

พืชที่เสียค่าภษณะสูงมีตะตุงและถั่วแฉง สาเหตุอาจเนื่องจากราคาพืชต่อหน่วยต่ำ ส่วน
 หมูบานที่มีค่าขนส่งสูงได้แก่หอยคาคา ฅาใต้ และวังคิน และหมูบานที่มีค่าโดยสารไปกลับสูงได้แก่
 ฅาใต้และวังคิน